

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrata:

5 str., če se tiska kratk.

12 " " " " " "

15 " " " " " "

Pri večkratnem tiskani ceja primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ostrakovan- pisma se ne sprejemajo.

Nepočinno prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medjantovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gr. — kr.
za pol leta . . . 5 " " "
za četrť leta . . . 2 " 30 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gr. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 40 kr. več na leto.

Vredništvo je Redne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Pred volitvami v kupčijsko zbornico.

V kratkem se bodo vršile volitve v kranjsko trgovin-ko in obrtniško zbornico. Te volitve so posebno važne zato, ker ta zbornica po sedanjem krivičnem volilnem redu voli dva poslanca v kranjski deželni zbor, in je lahko mogoče, da ravno ta dva poslanca odločita večino na eno ali drugo stran, dokler namreč več na naših „grajšakov“ še vedno za potrebno spoznava, nasprotovati našim narodnim težnjam, ter službovati Dežmanovi trmi. Domovinska dolžnost toraj vnovč kliče vse rodoljube po Kranjskem na delo, da se volitve v kupčijsko zbornico srečno izidejo za našo domovinsko stranko. Domoljubi naj bodo oprezni, naj izrujejo luliko, ki jo naš nasprotnik neprenehoma seje med naše žito. Znano je, da so se naši nasprotniki že davno pred nami začeli zanimati za te volitve, in skoraj gotovo je, da imajo izdelan že cel načrt, kako nas bodo prehiteli, ter volilce na svojo stran nagnili. V obrtniškem oddelku se sicer ne bojimo propada, toliko bolj oprezni pa moramo biti pri trgovcih, kateri žalibog še vedno nimajo pravega iskrenega rodoljubja, ter hodijo mnogi iz njih še slepo za nemškutarskimi vodji. Takim trgovcem je treba na srce govoriti, kako grdo je to, da se oni v nasprotje postavijo z onim narodom, med katerim in od ktereга živé. Slovani so zares preveč tolerantni narod; vsak drugi narod bi take odpadnike kaznoval ne samo z zančevanjem, ampak jih celó izobčil iz družbe poštenjakov, ter jim vsak zaslužek otegnil. Pa Slovan je dobra duša, in

že star slovenski pregovor pravi, da „dobrota je sirota“; zato je sirota tudi Slovan, vsak pritepenec se sme iz nas norčevati, naš jezik zaničevati, naše želje in težnje zasmehovati. To pa ne bo vedno tako ostalo, tudi mi bomo postali bolj možki in si bomo zapomnili take tude, ki jim sicer slovenski krajcer diši, slovenska beseda pa mrzi huje od smrti. Če smo jim mi tako gojusni, ogibajmo se njihovih prodajalnic, to bo najboljša in najpravičnejša kazen za take ošabne priseljence ali pa napihniene renegate. Tudi za te bo prišla kazen, kakor je dohtela marsiktereга od onih, ki so grešili nad našim narodom. Brez časti in milovanja je zgnil iz pozorišča ljubljanski „Tagblatt“, odstraniti se je moral mogočni Kaltenegger, na nič je prišel kamniški Keceľ, ob veljavo dejan je Zagorec, in isti Vesteneck, ki je z vsemi mogočimi, postavnimi in nepostavnimi pripomočki naredil sedanjo večino v kupčijski zbornici, ta isti Vesteneck se je ravno pred volitvami v to svojo zbornico samega sebe nemogočega storil, če se po preiskavi potrdi, kar se govori. Tako se vidi, da nemškutarska stvar nema blagoslova, ker je glavna ideja te stranke krivična in etično neopravdana, napredku in duhu časa protivna. Kdor se danes še nemškutarje oklepa, mora biti zelo hudoben ali pa zelo neumen, in če naši trgovci tega do zdaj niso še izprevideli, če bodo po svoji večini protinardno volili, potem si bodo imeli sami sebi pripisati, ako pri našem narodu ne bodo našli več tistega spoštovanja, ki ga sicer za svoj stan zahtevajo.

Slovenskim rodoljubom pa še enkrat na

srce pokladamo, naj storé, kar je v njih moči, da domovina ne bo škode in sramote doživela po teh volitvah; ako bi pa vse njih prizadevanje brez uspeha ostalo, potem bomo primorani, misliti na drugo, bolj ojstro pa uspešnejšo taktiko nasproti sovražnim nam trgovcem grabljarskeга duha.

Pravi in hlinjeni prijatelji.

Za nas ni bilo nikdar dvomljivo, da takozvana ustavoverna stranka skrbi v prvi vrsti le za korist bogatašev in premožnih, liberalnih meščanov. V celem svojem vladanju so ti ljudje pokazali, da se jim kmet nikdar ni smilil, celó za manjšega obrtnika niso nikdar skrbeli, in Lienbacher je te dni v državnem zboru dobro omenil, da mali obrtniki v državnem zboru nemale nobenega zastopnika; to pa za to ne, ker je bil mslil obrtnik do zdaj od volilne pravice izključen, ker je ustavovercem tako bolje ugajalo. Ko je prišel glasoviti denarni polom ali „krach“ l. 1873, pri katerem so se judje obogatili, — kajti neksm je moral priti vplačani denar, — niso ustavoverci prihiteli na pomoč osleparjenemu ljudstvu, ampak sleparskim zavodom so darovali 80 milijonov, takozvano „sanirung.“ Vsak se še spominja, kako je bilo pred letom 1873 še dosti denarja in prometa med ljudstvom, kako so bile krčme polne in semoj živahni. Liberalci pa so spravili kmeta od vina na žganje, ker mu niso toliko pustili, da bi sj mogel glaž vina kupiti. Če se pomisli, da je sam „krach“ požrl nad 1000 milijonov ljudskega premoženja, potem je

Amerikanska pisma.

VIII.

Wabasha 30. januarja 1881.

Predragi prijatelj!

Gotovo Ti bo, da sem kot občudovalec narave pazil na to, da sem dobil prostor pri oknu. Da-si smo se ob kakih polpetih odpejlali, gorele so že takrat luči v vozu, a prav tako, kajti komaj smo se vozili pol ure, bilo je že precéj temno. Gledal sem skozi okno; Novega Yorka je bilo le malo hiš še videti, morje nam je pak že popolno zginilo izpred oči. A tu mi temota zapre ves razgled, peljali smo se skozi velik prerov (tunnel). Imenujem ga za moj del velikega, kajti ta je najdalji izmed vseh, skozi ktere sem se jaz kedaj peljal. Vozili smo se več minut z naglostjo, ktera na daleč presega ono avstrijskih nagličev; menim, da bi gorenjski vlak potreboval debele četrť ure, predno bi prevozil ta prerov, na čegar sredi bi živo srebro v barometru stopilo za par stopinj više.

Prišli smo iz tega prerova zopet na beli dan, ali bolj rečeno v svetlo noč. Zdaj prične vlak počasneje voziti, menil sem, da pridemo na kako postajo, a kmalo vidim, da se pe-

ljemo čez most. Pa kakov je ta most? — Le ún. — Ko bi bil ljubljanski šentjakovski tak, magistrat bi ga zaprl, a Amerikanci se za to ne zmenijo. Čez most peljeta dva tira; kakšen je bil ta, po katerem smo se mi peljali, ne vem, ker ga nisem videl, a drugi? Šine ležale so vse navskriž, bruni, s kterih je bil most narejen, prelomljeni na kose, niti dva se nista držala skup. Zdelo se mi je, da se most kar šibi pod nami, in tudi na obrazih vseh sopotnikov bil je videti nekak strah. Komaj je bil prvi voz — mašina — zopet na trdnih tleh, potegnil je z največo močjo in hitrostjo vse vozove z mosta za seboj in šlo je zopet urno v temno noč.

Nekaj dni pozneje bral sem v Chicagi v časniku, da se je ta most prejšnji večer pod težo dolzega vlaka podrl in da je veliko ljudi zgubilo življenje v reki, ktera zelo globoko dere pod mostom, in da je 27. avg. zvečer prvi osobni vlak zopet srečno prišel čez, in ta je bil ravno tisti, na katerem smo se mi peljali. Z našim vlakom so toraj naredili zopet skušnjo čez ta most, čegar en tir so za silo skupaj zbili; ko bi bili mi takrat za to vedeli, gotovo bi se nam bile „hlače tresle“ — in ženskam tudi.

Zadnje dni bral sem v nekem novojeorskem časniku o veliki nesreči, ktera se je prigodila v pričetku tega tedna blizo tega mosta. Pri poštne vozu vlaka, kateri je peljal proti Novemu Yorku, zlomila se je os; mašinst, kateri prvi je to zapazil, vstavil je hipoma vlak, a vkljub temu prevrtili so se trije obloženi vozovi. V enem teh bila je peč zakurjena, tako da se je vnela in trije uradniki so zgoreli v njem in jih nikakor ni bilo moč rešiti, ker so bili pod različni zaboji zakopani; v drugem vozu bil je en sam uradnik, kteremu so v steno voza naredili luknjo, da bi mogel ven. Glavo in roke je spravil ven, a nog si ni mogel oprostiti, ker jih je imel med težkimi zaboji. Tu so se morali vsi, kateri so si prizadevali rešiti ga, umakniti blizajočemu se ogoju. — Kmalo na to videli so od daleč, kako je plamen obil brado in lase nesrečueža, in kmalo na to se je, prijemši z levo roko za glavo, znak zgrudil. Druge vozove so rešili.

Tu se kaj pogosto bere o nesrečah na železnicah, a tudi čuda ni. Kako so železnični poti narejeni! Komaj da bi se jim človek zaupal. Krivi so kot pot pijarca, neravni, kajti mal hribček kakih pet čevljev visok se ameriškanskim inženirjem niti ne zdi porav-

to umevno. Pa še na druge načine so za ljudstvo po svoje „skrbeli.“ Zidali so velike železnice na državne stroške, ali pa z državno garancijo; ubogi kmet, ki mu je železnica za služek vzela, moral je železnico s svojimi davki zidati, judje pa in različni tuji trgovci, katerim je železnica res koristila, vedeli so se vsakemu davku odtegniti. To je bilo liberalno gospodarstvo, ustrojeno po judovskih gospodarskih nazorih; njegov sad pa je splošna revščina, brezštevne dražbe, zadolženost kmetij, delapust obrtnikov. Zapustivši državno gospodarstvo v najžalostnejem stanju, odstopili so odstopili so od vlade, ter se podali v kruto opozicijo. Da bi se zopet prikupili volilcem, začeli so se naenkrat hliniti kot največe ljudske prijatelje.

Še celo za kmeta so se začeli potegovati, brž ko so videli, da se nemški kmetje upirajo povišanju gruntnega davka. Akoravno so novo gruntno vcenitev sami sklenili in komisijo za vcenitev iz svoje srede izvolili, bili so vendar tako nesramni, da so povišanje davka naši stranki podtikali in kmete ščuvali zoper sedanjo vlado. Pa kmalo se je pokazalo, da je bilo njih prijateljstvo do kmetov le blijneno. Sedanja vlada je namreč kmetom bolj pravična in nagnjena, nego vsa liberalna stranka, to je pokazal Taaffe s svojim programom, ki ga je razvil gledé kmečkega vprašanja, to je pa vlada dejansko najbolje pokazala, ko je gruntni davek za poltretji milijon znižala, ter onim posestnikom, ki morajo zvišan davek trpeti, dala take olajšave, kakoršnih bi liberalci nikdar ne dovolili. Ker so se liberalci v poslednjem času kazali tako gorke prijatelje kmetov, ter jih ščuvali proti vladi, bi bil človek mislil, da bodo vladi ploskali, ko je gruntni davek znižala in davkovsko breme tako olajšala. Pa ravno narobe se je zgodilo, liberalci so zdaj kmeta na stran potisnili ter se začeli pogajati za „državno blagajnico“, češ kako zamore vlada gruntni davek znižati, ko so državni dohodki tako še premajhni! Ni si mogoče misliti večega hinavstva, kakor je to obnašanje liberalcev, ki so prej kmeta milovali in plamteče članke pisali zoper povišanje gruntnega davka, ki bi bili najraje kmeta k dejanskemu uporju podkurili, — zdaj pa, ko je

nanja vreden; tu je zopet 5 do 6 čevljev globok graben, en „švelar“ čez in šino na vrh, pa je pot gotova. Mostovi, tudi dolgi, so vsi leseni, čez ktere bi bilo težko peš priti, kajti konkurenti les ne dajejo radi zastonj. In na vse to še hitrost, s katero tu železnice vozijo, tako da se vozečemu človeku zdi, kot da bi celi vlak delal skoke od holmca do holmca, od mostu do mostu.

Bilo je že skoro polnoči; vse tiho v vozu. Meni misel in skrb na prihodnost ni dala spati, gledal sem v temno noč, to panoramo. Dirjali smo skozi trge in mesta, in to večkrat po kaj krasnih ulicah, po dnevi gotovo kaj živahnih, toda nikjer nobene ograje, ne stražnice. Tu sem videl pogosto prodajalnice razsvetljene, namreč zoper tatove. Zaklepajo namreč le steklena vrata, ne rabijo nikakih težkih ključavnic, zapahov od zunaj itd. Razsvetlijo pa nekteri trgovci svoje prodajalnice zato, da mimogredoči vidijo, da ni nikogar z dolgimi prsti notri. Če bi kdo bil o nenavadnem času ponoči notri, sme vsak mimogredoči streliti ná-nj.

Skoraj pričel se je delati dan 28. avgusta, ko me je trudnost premagala, da sem kaj trdo zaspal na mehki klopi. A. O b r e z a.

vlada res po njihovi želji kmetom davek olajšala, zopet vpijejo, da vlada ne zna gospodariti, ker ne skrbi za blagajnico in davke znižuje, namesto da bi jih poviševala! Zares taka taktika se mora človeku prignusiti, če bi imel še tako dober želodec. In če bi prav res bilo, da je v vojski in politični borbi vse dovoljeno, kar pa mi zanikujemo, vendar se nam dozdeva, da stranka, ki životari ob tako očividnih lažeh in tako grdi hinavščini, ne more imeti nobene prihodnosti. Nemški kmetje pa bodo menda zdaj tudi sprevideli, da liberalcem ni prav nič verjeti. Prvi med nezadovoljnimi je to izprevidel znani gorenjeavstrijski kmečki agitator vrednik Kirchmayr; ta je postal iz Savla Pavel, in kakor je prej delal za liberalce in zoper Taaffejevo vlado, tako goreč je zdaj za vlado, odkar je ministerski predsednik razvil svoj kmečki program. Vladna predloga zaradi gruntnega davka in to, da so liberalci zdaj pokazali svoje pravice, potrdilo ga je še gotovo v tej sodbi. To je enkrat gotovo, da nihče dvema gospodoma služiti ne more. Dvoje vrste ljudje so pa na svetu, eni ki si kruh služijo s trdim delom svojih rok, to so kmetje in obrtniki, drugi pa, ki živé lahko in brez truda ob barantiji, pisariji, nadzorovanji in razsojevanji. Ker se liberalci za poslednje potegujejo, ne morejo se za prve; če držim z ovco, moram tistega napasti, ki hoče ovco ostriči; če držim pa s tistim človekom, moram mu pomagati, da ovco pri tleh obdrživa. Kako ki se mogli tedaj liberalci za ljudske interese potegovati, če so pa v zvezi z judi in špekulantji, ki ne morejo dobro živeti, ako se jim ljudstvo zvezano v roke na dá. Da so liberalci memogredé potegnili se za kmete, bilo je le zato, ker so mislili s tem spraviti Taaffejevo vlado v velike zadrege. Brž pa, ko so videli, da jih je Taaffe v tem prehitel, ter kmetom iz lastega nagiba dal olajšave, vrgli so brž krinko kmečkega prijateljstva na stran, ter se začeli budovati nad vlado, čemu da ona kmetom davek znižuje. Če bi šlo po volji teh ljudi, moral bi kmet, posebno pa slovanski kmet, vsa državna bremena nositi, vse davke plačevati, kar sami sebe smatrajo le za tiste, ki so „fruges consumeres nati“ (rojeni, da povžijejo, kar drugi pridelajo). Poljski kmet je vendar berač zadosti, saj je svojo letino že zanaprej judu dolžan, nema poštene hrane, ne obleke, ne stanovanja; vendar ti listi dan na dan vpijejo, da morajo Poljaki več davka plačati, da bi le na dunsjske jude potem menj prišlo! Tako smo tudi Kranjci in Čehi do današnjega dne veliko preveč davka plačevali, kar se je pokazalo zdaj pri gruntni vcenitvi. Zdaj bo menda nekoliko bolje, ako ostane sedanji sistem. Ko bi pa prišli liberalci zopet na krmilo, in ko bi videli, da se nam nekoliko boljše godi, bodo že znali za to skrbeti, da nam na en ali drug način žepe zopet izpraznijo. Vstali bodo krivi preroki in rekli: „Jaz sem Kristus“; pa ne kar jim ne verjemite. Kmetje, nikdar nikoli liberalcem in nemškutarjem ne verjemite, da so vaši prijatelji!

Politični pregled.

V Ljubljani 21. februarja.

Avstrijske dežele.

Nemško liberalni listi napadajo en čas sem z vso srditostjo češkega voditelja **dr. Riegera**; ta mož jim je največ na poti, ker jim resnico brez ovinkov v obraz meče. Kar se jim pa ne bo posrečilo, je to, da bi ga mogli očrniti pred očmi češkega naroda.

Lienbacherjevega predloga, naj se šolska dolžnost omeji od osem na šest let, hočejo se liberalci na ta način znebiti, da zahtevajo zanj dvetretjinsko večino, češ, da bi bila to sprememba ustave. Ker ima predsednik zbornice pravico odločiti, kdaj je treba dvetretjinske večine, zato že zdaj Coronini-ja v svojem smislu obdelujejo. Sicer se pa še nadejajo, da bo gosposka zbornica ta predlog zavrgla. Nasprotno pa naši mislijo, da bo vlada pritiskala na gosposko zbornico, ter jo pregovorila za postavu. Bomo videli.

Bruseljski list „**Nord**“ jako ojstro ob-
-ojuje našo ustavoverno stranko, ker ta že v Nemčiji pomoči išče zoper Slovane. „Če so avstrijski Nemci res toliko bolj omikani in bolj izvrstni v vsakem oziru pred Slovani, kakor se bahajo“, piše list, „potem bodo svojo nadvlado v Avstriji že sami lahko obranili, in jim ni treba pomoči od zunaj. Avstrijski cesar pa se nagiba k Slovanom in je zgubil vse simpatije za tisto nemško-liberalno stranko, ki hoče Avstrijo pod prusko nadvlado potlačiti.“

Vnanje države.

Srbska radikalna stranka je razglasila svoj program, ki obstoji iz osem točk, med kterimi najzanimivejši ste poslednji dve: 7. zveza balkanskih držav, in podpora za Srbe, ki so še pod tujim jarmom; 8. Svoboda tiska in zborovanja, samostojne občine, varnost osebe in imetja.

Ruski vladni listi **Grkom** prigovarjajo naj le mirno ostanejo, ker bo združena Evropa zanje dosegla, kar se mirnim potom doseči dá.

Paris. Ljudovladna svoboda se kaže v čedalje lepšem blišu. Tiskovna postava se je jako poojstrila. Ker se Gambetta nadeja, da bode, kakor zdaj dejanski, po prvi volitvi, tudi vladni predsednik Francije, je postavljena kazen za grajo ali zasramovanje predsednika na 300 fr. in 1 leto zopora. — Sicer ne gré še prav po njegovi volji, ker on je zahteval, da naj o tem navadni sodnik (odstavljen se ve da) sodi, zbornica je pa sodbo izročila porotnikom.

Po ravno sprejeti tiskovni postavi dobi vlada pravico, nepovoljne in stranske časnike prepovedati in na meji zasegati. Je bila kazen za kak tiskarni pregrešek prisojena, je smel prizadeti tudi pri javnih zborih darila za vplačevanje kazni pobirati. Bourbonci tega in prejšnjega niso prepovedali, pač pa Napoleon pobiranje daril.

Tudi je na novo vpeljana odgovornost za tiskovne pregreške sodeležnikov in delničarjev kakoga tiskarnega podjetja. Tudi tega pred ni bilo, še celo Napoleon ni prepovedoval.

Tako je z ljudovladno svobodo na Francoskem in tako osrečevanje po judu Gambetti!!

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 20. febr. Državnemu zboru je v zadnji seji 18. t. m. ministerski predsednik naznanil, da sta dr. Šrom in dr. Randa od cesarja izvoljena za uda državnega sodišča. Postava o vžitinskem davku na ponarejena vina se je izročila davkarskemu odseku, potem pa je **Lienbacher** vtemeljeval svoj predlog o volilni premembi za državni zbor. Grof **Wurmbbrand** je v imenu naprednjakov podpiral predlog rekši, da bi bili morali še dalje iti in odpraviti volilne može v kmečkih srenjah in deželno knjigo pri velikem posestvu. Prav neslano je za njim govoril **Menger** ter smešil poslance zaradi njihovega stanu. Pri glasovanju se je sprejel

nasvet Lienbacherjev, da naj ta predlog izroči v pretres posebnemu odseku 24 udov. — Za tem je govoril Kronawetter o svojem predlogu, ki tudi nasvetuje nekatere premembe volilnega reda. Podpirali so ga Fürnkranz, Löblich in Friedmann. Tudi ta predlog se je izročil odseku, ki se ima v torek voiti za predlog Lienbacherjev. Desnica hoče v ta odsek voliti ude izvrševalnega odseka, ker je prememba volilnega reda silne politične važnosti ter zahteva vedno dotiko med avtonomističnimi klubi. Iz Hohenwartovega kluba so v tem odseku: Hohenwart, Lienbacher, Ignacij Giovanelli, Alojzij Lichtenstein in dr. Klaič.

Boron Ignacij Giovanelli je v zadnji seji vtemeljeval tudi predlog o dodatku k zemljišni davkarski postavi, v katerem zahteva, naj se dosedanja centralna komisija razpusti in za rešitev pritožb voli nova komisija 40 udov. Tudi ta nasvet je zbudil dolgo razpravo; govorila sta zanj še Wildauer in Dobhammer; oglašena sta bila pa še Zalinger in Schaub. Toda ker je bilo že pozno, je predsednik seje sklenil in imenovana govornika prideta na vrsto v prihodnji seji, to je v torek.

Ko bode ta reč rešena ter izročena davkarskemu odseku, se bode nadaljevala obravnava o šolskem predlogu. Zadnjič je za Dumbom govoril še kmet Oberndorfer. Govornikov je vpisanih silno veliko, menda 36. Toda obravnave bi bile predloge, ko bi vsi prišli na vrsto. Sklenilo se je toraj v torek precej po govoru ministra Konrada nasvetovati konec splošne obravnave. Govorili bodo toraj še kakih 4 govorniki, namreč od vsake strani dva, pa oba poročevalca. Pa gotovo se bodo vsi zopet oglasili pri posebni obravnavi. Da bode reč hitreje dognana, sklenil je klub Hohenwartov prositi predsednika, naj se v sredo, četrtek in petek nadaljujejo javne seje toliko časa, da bode šolski predlog dovršen. Ker pustne dni namreč ne bo nobene javne seje, bode nekterim poslancem mogoče vsaj za par dni odrinuti domu. Gledé glasovanja so liberalni listi te dni sklepali, da se s tem nasvetom državnemu zboru jemljó pravice ter izročujejo deželnim zborom. To je pa prememba temeljne postave, toraj je za ta predlog treba dveh tretjin glasov, ako ima obveljati. Ko bi ti listi ne bili tako slaboumni, bi morali vedeti, da ta predlog deželnim zborom ne daje novih pravic. Po §. 75 državne šolske postave imeli so to pravico nekteri deželni zbori, kakor na Kranjskem, Gališkem, v Dalmaciji, Trstu, Gorici in Bukovini že izrekoma dozđaj. Ker so pa pravice vseh deželnih zborov enake, se toraj tudi drugim deželnim zborom ne more odrekati, kar se je bilo v državnem zboru omenjenim že prej privolilo. Šolski nasvet Lienbacherjev, ki to pravico dovoljuje tudi drugim deželnim zborom, se toraj zamore sprejeti z navadno večino. Tako sodi tudi predsedništvo; ako bodo pa liberalci ugovarjali, bo to razsodila zbornica sama, in sicer zopet z navadno večino glasov.

Tudi upanje je prazno, ki ga liberalci stavijo na gosposko zbornico, češ, da ona ne bode sprejela Lienbacherjevega nasveta. Pa treba je pomisliti, da ta predlog ni prav za prav nasvet Lienbacherjev, od kterege se največ bistveno loči. Lienbacher je namreč nasvetoval, naj se dolžnost v šolo hoditi skrči od 8 na 6 let. Ker je pa minister Konrad temu ugovarjal in rekel, da bi tak skiep ne dobil najvišjega potrdila, porazumela sta se šolski odsek pa minister o sedanjem nasvetu, in baron Konrad je bil v šolskem odseku v imenu cele vlade izrekel, da bode vlada ta

predlog zagovarjala in priporočila v najvišje potrjenje. Vsled tega bode imela toraj vlada dolžnost ta predlog zagovarjati tudi v gospodski zbornici, ki ga bode ravno zarad tega skoraj gotovo sprejela.

Ko bode šolski predlog rešen, pride na vrsto zemljišni davek. Obravnave o tem nasvetu bodo hude, vendar pa je upati, da bode desnica tudi o tej zadevi složno glasovala, ker umata vladini predlog in nasvet Giovanellija določbe, po katerih se bodo odpravile krivice, ki bi se bile utegnile komu vsled nove zemljišne vcentitve zgoditi. Razprava o državnem proračunu ali budgetu se bode pa pričela še le okoli 12. marca. V sredo bode namreč državni proračun do konca pretresel odsek, potem se bodo njegovi nasveti tiskali in okoli 2. marca izročili poslancem, da jih v kakih 10 dneh preštudirajo. Dotlej pridejo v obravnavo k večemu še kake peticije.

Iz Litije, 20. febr. Ljubljanski „Wochenblatt“ si mnogo prizadeva, da bi Vestenecka opral. Pa saj tako mislimo, da je tudi ta članek najbrž Vesteneck sam pisal in da se toraj le on sam skuša očistiti. Vse njegovo prizadevanje in zvižanje je v resnici prav čudno in neverjetno, in če on še celo žuga, da bo župana pred sodnijo tožil, zna to pač tolažilo biti za njegove prijatelje; strahu za župana pa menda ne bo veliko, ker se njegova tožba opira na priče, ki zlasti, če bodo pred sodnijo in pod prisego zaslišane, bodo gotovo tudi resnico govorile. Vestenekovci so sicer skušali, kakor se sliši, nekatere priče pregovoriti, da bi molčale, ali krivo pričale, tako, da je bil župan prisiljen, to nepostavno počenje sodniji naznaniti, da naj to preišče kot kazenski pregrešek. Ali take poskušnje, če se potrdijo, niso najboljši dokaz, da gre Vestenecku in njegovim tovarišem za nohte? V resnici zanimivo je pa, kako ljubljanski „Wochenblatt“ okensko pobijansko dogodbo razklada. Vesela družčina je pri polnih vinskih kupicah zbrana.

Tu napade g. Delkota neka dremovica, ker je baje že tudi prejšnji večer nekje vesele volje bil. On bi toraj rad spat šel. Ali Vesteneckova družčina ga ne izpusti drugač, kakor če privoli, da se mu okna pobijejo, in g. Delkot res precej brez vsake obotave privol. O ljubeznjiva družčina pod Vestenekovim predsedništvom, ki ne izpusti dremotnega tovariša domu, razun, če si dá okna pobiti v sredi zime in na sredi trga, da se vse ljudstvo zgreduje! O ljubeznjivi taki c. k. komisar, prvi za c. k. okrajnim glavarjem, ki nima nobenega pomisla, kaj tacega privoliti!

Prav smešno in šaljivo je na dalje, kar „Wochenblatt“ pripoveduje, da je namreč g. Wehrhan pobitje oken tako natihoma zvršil, da še psi niso slišali, nikar ljudje! Tacih umetnikov je pa res malo na svetu! Še tatje, če hoté šipe utreti, pravijo, da jih prej z ilovko namažejo, da ne žvenketajo. G. Wehrhan zna pa to brez ilovke narediti. Pobite so bile, kakor znano, zunanja in znotranja okna, t. j. štiri okna. V vsakem oknu je po šest šip; vseh skupaj štiriindvajset. Toraj, če je gosp. Wehrhan tudi tako dober metavec, da je z vsakim lučajem po dve šipi ubil, namreč eno zunanjo in nasprotno notranjo, je moral dvajnajstkrat vreči. Da bi se bilo pa to tako natihoma moglo zgoditi, brez ropotanja in žvenketanja, zlasti, ker se ve, da ni bil po veselici v Šmartnem ravno popolnoma trezen, da bi nihče čutil ne bil, kaj tacega more le „Wochenblatt“ in njegov dopisovalec trditi. Nasproti temu je tukaj znano, da je bila vsa okolica zdramljena in oplašena, in g. sodnik Pleško

je neki šel celo svojega revolverja iskat, ker je mislil, da so razbojniki.

In kako primerno svojim dolžnostim so se obnašali ti c. k. čuvaji javnega miru in reda drugo jutro. En žandar, kakor „Wochenblatt“ piše, pride gledat, če so okna pobita, ter poroča po svoji službeni dolžnosti žandarskemu vahtmajstru in ta poroča dalje spet po svoji službeni dolžnosti g. c. k. okrajnemu glavarju Vestenecku in tukaj zve, da je g. c. k. komisar sam privolil — toraj, da ni v tem čisto nič napačnega. In s tem je končano vse delovanje c. k. politične gosposke in žandarske postaje v Litiji. Ali se ne pravi to z najnedolžnejšim obrazom pripovedovati največo hinavščino! Kaj mar g. Vestenek ali žandarski vahtmajster res ne vesta, da je poškodovanje tuje lastnine nepostavno in da bo še le sodnik sodil, ali taka poškodba neha biti kazenski pristopek zavolj tega, ker je poškodovanec sam privolil? da je bila tedaj ta poškodba sodniji naznaniti? Ali ona dva ne vesta, da je pobijanje oken na sredi trga o polnoči zoper policijski red in da se mora vsaki taki prestopek tudi naznaniti dotičnemu uradu, ki ima skrbeti, da se nočni mir in red ne moti, t. j. županstvu? Že samo zavolj tega opuščenja sta oba kazniva.

Je li potem takem ljubljanski „Wochenblatt“ svoje privržence opral in osnažil? Mislimo, da „trud ljubave“ — bil je zastoj; da niti okrajni glavar Vesteneck, niti družbica vesela, z besedo vsi prizadeti ne bodo posebne hvale vedeli in peli — ljubljanskemu Wochenblattu.“

Iz goriške okolice 14. februarja. (Irredenta v Primorju in njeni smoter; vsilovanje nemškutarije v ljudske šole in zakaj; ženska ki si sama išče ženina; nakaj o ekvivalentnem davku, prevelikem bremenu za cerkve; nepravilna razdelitev državne podpore med nižjo duhovščino.) Iz raznoterega obsega napisa lahko razvidite, da imam danes zopet poln koš gradiva ter ob vsakem predmetu bi lahko napisal poseben dopis, pa ker ima Vaš cenjeni „Slov.“ še malo pretesne predale, hočem tudi jaz vse v en dopis okrajšati, akoravno bi rajši ob vsem tem obširneje pisal.

Prav je, da naši listi ne paste „Irredente“ iz oči, kar je znano, da jej celó taki organi dajejo potuho, bodisi že to iz slabosti ali pa ker jo imajo za nepomenljivo, ki bi morali vse drugače ostreje postopati, kakor v istini postopajo. — Tudi on rovarsko — karbonarsko gibanje v prejšnji Lombardiji in Benečiji je imela celó dunajska vlada svoje dni za nevarno in nepomenljivo, pa ravno iz istih v začetku le malih iskric nezadovoljnosti je polagoma vplamnelo italijansko vprašanje ter Avstrijo zapletlo v trojno vojno 1848—49, 1859 in 1866, ki jej je vzela ne le posest dveh lepih pokrajin, ampak tudi jo pripravila ob več nego 2000 milijonov forintov, ki so jih zmolžli večinoma iz revnega žepa ubogega kmeta in katero breme še nosimo in ga bomo še morda dolgo nosili. Sama na sebi bi res primorska „irredenta“ ne imela skoraj nobenega pomena, ker bi jo, ako bi kje presilno zabučala, že mi sami primorski Slovenci in isterski Hrvatje lahko zatrli, ko bi le nam vlada v zadevi enakopravnosti bolj na roke šla. Ali svoj pomen in moč dobiva ona od bližnje sosedne Italije, ki jo že sedaj skrivaj podpira,*) a v dani priliki jej bo prišla z vsó

*) Ravno od nekaj časa sem je videti neke čudne Lahe po Primorju laziti, ki jih imenujejo laške Čiče, ker so kakor Čiči oblečeni, dudlajo

močjo na pomoč. V tem nam mora pač biti pretekla dogodovščina borbe za italijansko edinstvo najboljša učiteljica. Same policijske in vojaške naredbe je ne bodo nikdar zatrele, ker vsaka sila traja le majhen čas, kakor je rekel svoje dni neki Lah, da Avstrija je sicer 1848—49 l. zadušila plamen ognja v Lombardiji in Benečiji, ali debela žrjavca še vedno tli pod pepelom. In tako je res bilo. Ako bi se pa hočem reči le n. pr., mi Slovenci za Pan-slavizem ali recimo za novo Jugoslovansko kraljestvo na „irredentovski“ način potegovali, bi gotovo djali vso Slovenijo v obsedni stan, in vlada bi z nami morda blizo enako ravnala, kakor je svoje dni (1713 l.) s tominskimi puntarji v Gorici na Travniku, neusmiljeno jih pologoma vsmrtili. Zagódo deniti, Irredenti“ bi po našem mnenju ne bilo pretežko ali celo nemogoče, kajti pač se ni bati, da bi se potem spolnil rek: „Fat justitia, pereat mundus (Avstra), ker bi bili mi Slovenci potem še le prav vneti z lastni mi prsi braniti sebe in Avstrijo pred tolovaško Italijo. Pa kaj ko imamo zda namestnika, ki nima kot Lah do nas in našega jezika nobene ljubezni, kterelega priimek nosi celo tudi en sedajni laški minister v Rmu! Ravno njemu se tudi pripisuje, da je vzbudil vprašanje za vvedenje nemščine v ljudske šole na Krašu, kar je pač pedagoški goropadni „nonsens“ za vsacega, ki vé, da nemški jezik in njegovi čudni pretežki pravopis se naučiti, se potrebuje pač več časa, nego je naši mladni mogoče šolo obiskovati. Mislilo se je prej, da naš dež. šolski nadzornik ne bo nikdar kaj takega dopustil, ali odkar nosi „Verzierung am Knopfloche“*, je tudi marsikaj prej nemogočega zlasti pod sedajnim namestnikom mogoče postalo. Že prej se je mnogim primorskim učiteljem dajala, hočem reči, nepotrebno zametala nagrada od 40—60 for. na leto za izredno podučevanje v nemščini zunej šolskih ur. Boljše bi pa bilo, da bi bili rajše ubogim otrokom za one novce kupili potrebno obleko, ker vspeha ni bilo najmanjšega nikjer videti, še brati in pisati se niso otroci kar nič navadili, kolikor je to meni znano. — Tako se pravi v vodo metati z žuljevimi rokami prislužene davkove krajarje ubogega kmeta, kteremu se taka gospoda še ruga z zaničevanjem njegovega slov. jezika. O tempora, o mores!

Te dni je hodila po goriški okolici neka čudna deklina, ki je pravila ljudem, da je bogata in iz Loga doma (nad Bovcem) ter je obetala onemu, ki bi jej ženina dobil, lepo nagrado. V nekem kraju so se zaradi nje fantje stepili, ker nekteri so jej verovali, nekteri pa so se jej rugali. Po obrazu jej je poznati, da se z rdečo barvo „šminka“, ter hodi od vasi do vasi ter laže, da se vse kadi, v pohujšanje!

Zopet se ima za 10letno dobo od 1881 do 1890 l. cerkvam odmeriti neki davek „ekvivalent“ imenovan, češ, da bi se „mrtva roka“, ne bogatila. Ta davek, ki je zraven posrednega davka in raznih priklad odmerjen po vrednosti premoženja, je bil zavolj slabih letin v preteklem desetletju ubogim cerkvam tako neznošljivo breme, da ga nekatere revniše cerkve

na čudno godbeno orodje; zapazili so jih pa tudi, kako so skrivaj na papir pisali in risali, pa so brž vse poskrili zapazivši ljudi. Drugi hodijo z veljbljudom in opicami po deželi. Še prosti ljudje govore, da to so laški špijoni, sami pa pravijo, da so doma iz Abruz na Neapolitanskem. Pis.

*) Tako je neki učeni bivši profesor imenoval vsako poslavljenje s križcem, bodi si že zaslužno ali nezaslužno. Pis.

niso mogle nositi; zato je bila marsikteri že razpisana cenitev na vrednostne reči, nekterim so pa zaplenili obligacije. Marsiktera cerkev je morala zavoljo tega visokega davka pri cerkvenih poslopih potrebne poprave opustiti, ker je morala skrbeti za nenasitljivi davkarski žakijiček, brez dná. Kje so cerkveni javni organi, da ne povzdignejo svojega glasu zoper prej neznan davek! To je pa tudi čez vse nadležno za dotične oskrbnike, ker se je že pripetilo, da je moral ta ali oni oskrbnik iz svojega žepa ta davek založiti, ali pa brati miloščjo po soseski, da ni cerkev več škodtrpela. Naj bi pa tudi naši poslanci na Dunaji svoj glas proti temu prej neznanemu davku povzdignili, ker tako le bodo spolnovali svoje dolžnosti do cerkve in naroda. Naj bi našel moj glas dobrovoljen in koristen odmev, da ki se v tem v korist ubogih cerkvá kaj predružačilo, sicer bo cerkvam slaba péla tudi v tem desetletju. Videant consules!

Nedavno se je delila zopet drž. podpora bolj slabo dotovani duhovščini; pri tem moram iz skušnje grajati, da se velikokrat bolj potrebne izpušča, a nepotrebim se pa deli. Tako so nekteri „potrebneži“ lani jo dobili, letos pa manj ali celo nič. Pri razdelitvi se gleda na fasije, ktere so pa dostikrat nezanesljive in napčne, večkrat pa marsikteri cerkveni predstojnik ali dekan kakega potrebnega izpusti, ker mu ne stoji prav pred očmi, drugemu manj potrebnemu in boljše dotovanemu pa jo s svojim enostranskim poročilom privoščí. Naj bi se vsa ta zadeva kongruent bolj pravično vredila, kakor to pravica in dostojanstvo duhovskega stanu veleva, ker kakor se je dosihmal delila, je mnogo opravičenih pritožeb. Pa pri nas gre žalibog vse pravo polževo pot, „nur langsam voran!“

Domače novice.

V Ljubljani, 22. februarja.

(Popravek.) Žendarmerski poveljnik ljubljanski nam je poslal popravek, da litijski „wachtmeister“ ni v zaporu, kakor se nam je v listu od 19. t. m. krivo poročalo.

(O Vestenek-ovi reči) poroča telegram iz Ljubljane „Vaterlandu“ da se je vladni svetovalec grof Chorinsky sicer iz Lijeje povrnil, pa preiskava še ni dokončana, ker so bile neki tehtne izjave o njem izrečene. Izjava „Politische Correspondenz“ ni bila vladna, tedaj nezanesljiva. Pri tej priliki izrekamo svojo resno voljo, o tej reči od danes zanaprej molčati, dokler nam preiskava kaj gotovega ne podá. Zanašamo se na pravičnost vladnih preiskovalcev, ker tu ne gre niti za malenkostno škodo, niti le za prizadete osebe, ampak za javno, občno zaupanje in spoštovanje do c. kr. sodnije in vlade. Čemu tedaj nezanesljiva poročila in negotovo uganjanje!

Pozor!

Gosp. Matija Ozbič s Kamnika je izdelal po prelepi podobi M. D. Neomadežane v Krškem samostanu s prosto roko dva kipa iz angleškega marmor-cementa ter ga občinstvu na ogled postavi v prodajalnici cerkvenih oblačil g. Ane Hofbauer-jeve.

Kdor želi fotografirane podobe kipov, jih lahko dobi pri g. Ozbiču v Kamniku, Hofbauer-jevi in v katoli. bukvarni v Ljubljani. (2)

Le dobra stvar se hitro prikupi.

Komaj je tri leta, kar sem prišel iz Novega Jorka v London, da angleško deželo soznanim z mojim novim

izdelkom. Začel sem z malim, ter odprl početkom le majhno delavnico in pisarno. Pošiljal sem moj izdelke v malih zabojih na ogled in poskušnjo po Angležkem, Irskem in Skotskem. Moj ekstrakt bil je povzdi z veseljem sprejet, in že v prvem letu se je naročilo pri meni 200.000 flašic. Mnogi so se naročili še le potem, ko so dobroto mojega izdelka že sami poskusili. Druga ga je priporočal drugemu, in tako je moja obrtnija dobro napredovala.

Iz začetka, prej da sem ljudi s svojim izdelkom soznal, imel sem več stroškov s pošiljanjem, ko dobička. Zanesel sem se pa na to, da se mi bo to pozneje splačalo, kadar bodo ljudje moj izdelek že poznali in ceniti vedeli. V tem se nisem motil. Dobil sem toliko priznanja in naročil, da sem svojo delavnico kmalo razširiti moral. V drugem letu se je naročilo pri meni že 600.000 flaš. Zahvalnih pisem sem dobival toliko, na stotine in tisoče, da jih že nisem vedel kam devati. Enoglasna bila je hvala mojega „shaker-ekstrakta“. Tako se namreč imenuje moj izdelek, in je izvrstno zdravilo za bolezní na jetrah in v želodec. Najprej se je razširilo to zdravilo po Angležkem. Po dolgih študijah in preiskavah sem se namreč prepričal, da največ bolezní prihaja dandanašnji iz želodeca in iz jeter. Iznašel sem zoper te bolezní zdravilo „shaker-ekstrakt“, in ko sem se v Ameriki prepričal, da je mnogim pomagalo, sklenil sem, prinesiti ga tudi v Evropo. Pa nisem prišel v Evropo kot klativitez, kajti vodil sem tam veliko kupčijo in imel sem več ko zadosti za življenje. Moja kupčija se je v tretjem letu še bolj razširila; samo na Angležkem sem prodal 900.000 flaš, v treh letih skupaj tedaj 1.700.000 flaš, in to je gotovo mnogo za začetek v tako kratkem času. Slaba stvar bi se ne bila tako prodajala. Na Angležkem so brž spoznali, kako dobro zdravilo je „shaker-ekstrakt“ zoper slab želodec in bolezní na jetrih, in da je res mnogim pomagal, se vidí že iz tega, ker se ga je toliko pokupilo. Tolika spričevala od vseh krajev dale so mi pogum, da sem svojo kupčijo že razširil na druge dežele.

Želodec se kmalo pokvari, ta bolezen pride kakor tat v noči, zdravilo za to pa je „shaker-ekstrakt.“

Če je želodec pokvarjen, boli človeka v prsih in na straneh, včasih tudi v križu; človek je zaspan in slabe volje, usta imajo čuden dah, na zobeh je polne sline neprijetnega vonja. Človeku se ne ljubi jesti, in na želodec leži nekaj, kakor kamen. Oči so vdrté; roki in noge so mrzle in mokre, kar pride od mrzelga pota. Bolnik je vedno zaspan, in če prav spi, mu vendar ni nič boljše; čez nekaj časa postane siten, razdražljiv in teman, v srečo mu je, kakor bi se nečesa bal. Glava je omotična, posebno, kadar človek vstane; čeva postane jortre, koža pa suha in gorka. Kri je težka in se nerada po žilah vali; belina v očesu postane rumena. Bolnik pogosto živež izbljine in občuti pri tem kislinast ali pa sladkikast okus. Včasih tudi sree toče, da bolnik dostikrat misli, da je na srečo bolan. Oči slabo vidijo, kakor skoz meglo, človek postane klavern in slab. Kmalo se prikaže tudi kašelj, početkom suh, pozneje pa z zelenkastim izmetkom. Te prikazni ne pridejo vse na enkrat, ampak zapored; pa dostikrat jih je več na enkrat opazovati.

Lastnik A. J. White v Frankobrodu na M.

Zaloge imajo: na Dunaji: stara c. k. vojna lekarna, I. na Stefanovem trgu; Fr. Pleban, lekar; V. Tvrdy, lekar „pri zlatem jelenu“, Kohlmarkt I.; C. Egger, lekar „pri rudečem raku“, I. hoher Markt; B. Bibus, lekar „pri labudu“, I. Schottenring; Ph. Neustein, lekar „pri sv. Leopoldu“, I. Plankengasse 7; J. Weis, lekar „pri zamoru“, I. Tuchlauben 27; dr. Ehrmann, lekar „pri sv. Brigiti“, II. Brigittaplatz; M. Sobel, lekar „pri medvedu“ II. Taborstrasse; dr. Aleks. Rosenberg, III. Radetzkyplatz; lekarna am Rennweg, III. Ant. Mayer-ja; dr. J. Lamatsch, lekar „pri sv. Trojici“, IV. Wiedener Hauptstrasse 16; M. Zavaros, lekar „pri križu“ VII. Mariahilferstrasse 72; Jul. Herbabny, lekar „pri usmiljenju“, VII. Kaiserstrasse 90; Ludvik Lip, lekar „pri zlatem slonu“ VII. Stiftgasse; C. Firbas, lekar „pri sv. Ani“ IX. Währingerstrasse.

Po raznih deželah: v Zagrebu: M. L. Fink, lekar, in S. Mitlbach, lekar „pri Salvatoru“; v Osterreichu: A. Prikril; v Badenju: G. Schwarz; v Bieleu: (Galicija) Jos. Gross, lekar; v Brnu: F. Eder; v Bosenju: H. Spreiter; v Brašcu: Ferd. Fleck, drogist; v Brodu: (Galicija) E. Kiska; v Pešti: Jos. pl. Turók, lekar, Königegasse 12; v D. Földvaru: Jos. Pl. Pap; v Gmundenju: A. Rymann; v Iglavi: V. Indercak; v Inomostu: Fr. Winkler; v Kančugi: (Galicija) R. Heger; v Karlovcu: Z. Findeis, lekar; v Celovcu: P. Birnbacher; v Krakovem: Jos. Trauczynski; v Kremnu: S. E. Klewein; v Kutnihori: Pr. Slavnik; v Ljubljani: Jul. pl. Trnkoczy; v Levcovu: Peter Mikolaš, in K. Križanovski; v Lincu: A. Hofstätterja dedič, in A. Rappert; v Meranu: A. Pan; v Milovski: (Galicija) M. Quirini; v Miskolczu: dr. M. Herz; v Nitri: Kornel Tombor; v Novemgradu: C. B. Grossinger, lekar; v Nocentičinu: Jul. Neusser; v Odenburgu: A. Reckert; v Pančovi: W. H. Graff; v Plznu: E. Kaiser; v Pragi: Jos. Fürst na Parišči; v Prerovi: Ig. Psota; lekar „pri zlatem orlu“ v Pressburgu: Fr. Henrich, lekar „pri sv. Trojici“, in Rud. pl. Sözl, lekar „pri sv. Martinu“; v Presnichi: A. Griessl; v Reichenbergu: Jos. pl. Ehrlich; v Saazu: V. Kraus, drogist; v Sangerbergu: Jos. Ziegler; v Solovgradu: dr. pl. Sedlitzky c. k. dvorni lekar; v Semnici: Fr. Sztankay; v Sternbergu: (Morava) A. Ferkl; v Segedinu: Karl pl. Barcsay; v Opavi: A. Plahky; v Temesvaru: C. M. Jahner, lekar Hunyadi-gasse; in Štefan Tarczay, lekar „pri Mariji pomagaj“; v Ogersk. Hradišu: Jos. Stanel; v Vinkovcih: L. pl. Alemann; v Varaždinu: G. Hochsinger, lekar; v Welsu: K. Richter; v Dunajskem Novemestu: Fr. Kolčarš, lekar. (5)